

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย
: กรณีศึกษา ชุมชนซอย 39 เทศบาลนครรังสิต ต.ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี
Public Desirable Community Leaders with the Democratic Local Development
: A case Study of Soi 39 Community, Rangsit City Municipality
Prachatipat Sub-District Thanyaburi District Pathumthani Province

ณัฐนันท์ ทองกล่อมสี (NatnapantThongklomsee)¹ ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (ThirapatSerirangsarn)²

ปธาน สุวรรณมงคล (PathanSuwanmongkol)³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของชุมชน 2. ศึกษากระบวนการการได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย 3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประชากรวิจัยได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชุมชนซอย 39 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนระดับผู้นำกลุ่มสาขาอาชีพ ภายในชุมชนซอย 39 จำนวน 10 กลุ่ม กลุ่มละ 2 ท่าน รวม 20 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้การรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1. คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนนั้นจะต้องเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ ฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเสียสละ รับผิดชอบสูง ซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนในชุมชนและบุคคลทั่วไป 2. กระบวนการการได้มาของผู้นำชุมชนนั้นต้องมาจากการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชุมชนเลือกผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชุมชนเข้ามาเป็นผู้นำชุมชน เพราะคนในชุมชนจะรู้ถึงความต้องการและปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนได้เป็นอย่างดี 3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่นนั้นผู้นำชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารท้องถิ่น และคนในชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้ได้ตามวัตถุประสงค์ และความต้องการของคนในชุมชนและท้องถิ่นโดยรวม โดยทั้งตัวผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่นและคนในชุมชน จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ยังมีความสัมพันธ์ที่ดีมากแค่ไหน ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่นสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: ผู้นำชุมชน การพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนซอย 39 เทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช natnapant08@hotmail.co.th

² ศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช thirapat_s@yahoo.com

³ รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pathan.suv@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

This research aimed to study 1) the qualifications and roles of public desirable community leaders. 2) the processes of community leaders' acquisition under the democracy system. 3) the relationship between the public desirable community leaders and local development in the democratic regime. The research was done using qualitative method. Research populations were the electorates who live in Chumchon Soi 39. The example group of this research, employed by purposive sample, was twenty vocational people divided into ten groups, two members in each. Collecting data by interviews and analyzed using descriptive analysis. This research results showed that 1) the qualifications and roles of public desirable community leaders have to be good, cultivated, smart, creative, good human relation, sacrificial, responsible, neutral, transparency, accountability, and be a great role model for local juveniles and other people. 2) The process of community leaders' acquisitions must be from the elections in democratic regime by letting the local electorates elect their local community leaders because they would perceive the demands and problem in their communities. 3) The relationship between the community leaders and the local developments, the community leaders must have good relationships with the local administrators and the local people to contributing the local development in order to reach objectives and responses to the local demands. The community leaders the local administrators, the local people have good relationship therefore the more local development and problem resolutions will be increasingly successful.

Keywords: Community leaders, Local Democracy, Soi 39 Community, Rangsit City Municipality, Pathumthani Province.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตำบลประชาธิปัตย์ ตั้งอยู่ในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พื้นที่ตำบลประชาธิปัตย์ เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ดี เพราะเป็นประตูเข้าสู่กรุงเทพมหานคร และเป็นประตูออกสู่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้พื้นที่มีการพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ต่อมาส่วนกลางได้กระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมากมายโดยเฉพาะในตำบลประชาธิปัตย์ได้ขยายฐานะจากการเป็นสุขาภิบาลตำบลประชาธิปัตย์ มาเป็นเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ ในปีพ.ศ.2537 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 2 ธันวาคม 2537 บริหารท้องถิ่นในรูปแบบนายกเทศมนตรีและเทศมนตรีรวมถึงสมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตตำบลประชาธิปัตย์ ทำให้ท้องถิ่นขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีประชาชนเพิ่มมากขึ้น สภาเทศบาลจึงออกเทศบัญญัติจัดตั้งชุมชนขึ้นในเขตเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ โดยชุมชนแต่ละชุมชนจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน และประธานชุมชน ภายใต้การดำเนินการของทางเทศบาล โดยให้ประชาชนในชุมชนเลือกกันเองในชุมชน จำนวน 15 คน และจะทำการเลือกประธานชุมชน 1 คน โดยเลือกจาก 15 คนหรือจะเลือกโดยตรง โดยให้ประชาชนในชุมชนทั้งหมดเลือกก็ได้ ในชุมชนก็จะมีผู้นำชุมชน โดยตำแหน่งก็คือประธานชุมชน หรือประธานคณะกรรมการในชุมชนนั่นเอง

ต่อมาผู้บริหารท้องถิ่นในขณะนั้นได้ขอยกฐานะจากเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์เป็นเทศบาลเมืองรังสิต ในปีพ.ศ.2546 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม 2546 การที่จะทำการเปลี่ยนชื่อเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ เป็นเทศบาลเมืองรังสิต ประชาชนในตำบลทั้งหมดให้ความเห็นชอบที่จะให้เปลี่ยนชื่อเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ เป็นเทศบาลเมืองรังสิต ต่อมาเมืองได้พัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง นายเดชา กลั่นกุสม ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ได้รับอนุมัติจากทางส่วนกลาง ให้ขยายฐานะขึ้นเป็นเทศบาลนครรังสิต และได้รับอนุมัติจากทางส่วนกลางให้ขยายฐานะขึ้นเป็นเทศบาลนครรังสิตเมื่อปีพ.ศ.2554 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 เมษายน 2554 จนถึงปัจจุบันในขณะที่ยังคงเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นดังกล่าวก็ยังคงต้องเดินหน้าต่อไป ชุมชนแต่ละชุมชนมีผู้นำมาอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นทุกชุมชน เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมากมาย แต่ปัญหาหลักใหญ่ๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยในทุกชุมชน ก็คือปัญหาของตัวผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนที่อยู่ในตำแหน่งประธานชุมชนนั้น มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญมาก โดยจะมีผลที่จะให้คุณหรือให้โทษแก่ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนภายในชุมชนได้ค่อนข้างสูง เพราะที่ผ่านมามีผู้นำที่ไม่ค่อยรู้ หรือศึกษาถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง บางรายทำเกินกว่าอำนาจหน้าที่ บางรายไม่ทำตามหน้าที่แต่กลับทำตามใจตนเองอย่างเดียว ก่อให้เกิดปัญหา ทำให้การพัฒนาชุมชน เป็นไปได้อย่างไม่สะดวกล่าช้า

ในฐานะผู้วิจัยได้อาศัยอยู่ในชุมชนซอย 39 ผู้วิจัยได้ผ่านการเลือกตั้งผู้นำชุมชน โดยแต่ละครั้งก็ไม่เป็นที่พอใจของประชาชนในชุมชนส่วนมากเลย จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของคนส่วนใหญ่ในชุมชนว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร บทบาทหน้าที่เป็นอย่างไร มีผลอย่างไรกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยจะใช้ชุมชนซอย 39 เป็นกรณีศึกษาวิจัย เพื่อที่จะได้ข้อสรุปของ “ผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย” รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนไปจนถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อจะได้ทราบถึงคุณลักษณะบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์เป็นอย่างไร นำมาซึ่งประโยชน์โดยรวมของประชาชนในชุมชนที่จะเลือกตัวผู้นำว่าจะเลือกผู้นำในลักษณะใด และตัวผู้นำเองก็ยังได้ทราบถึงบทบาท

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

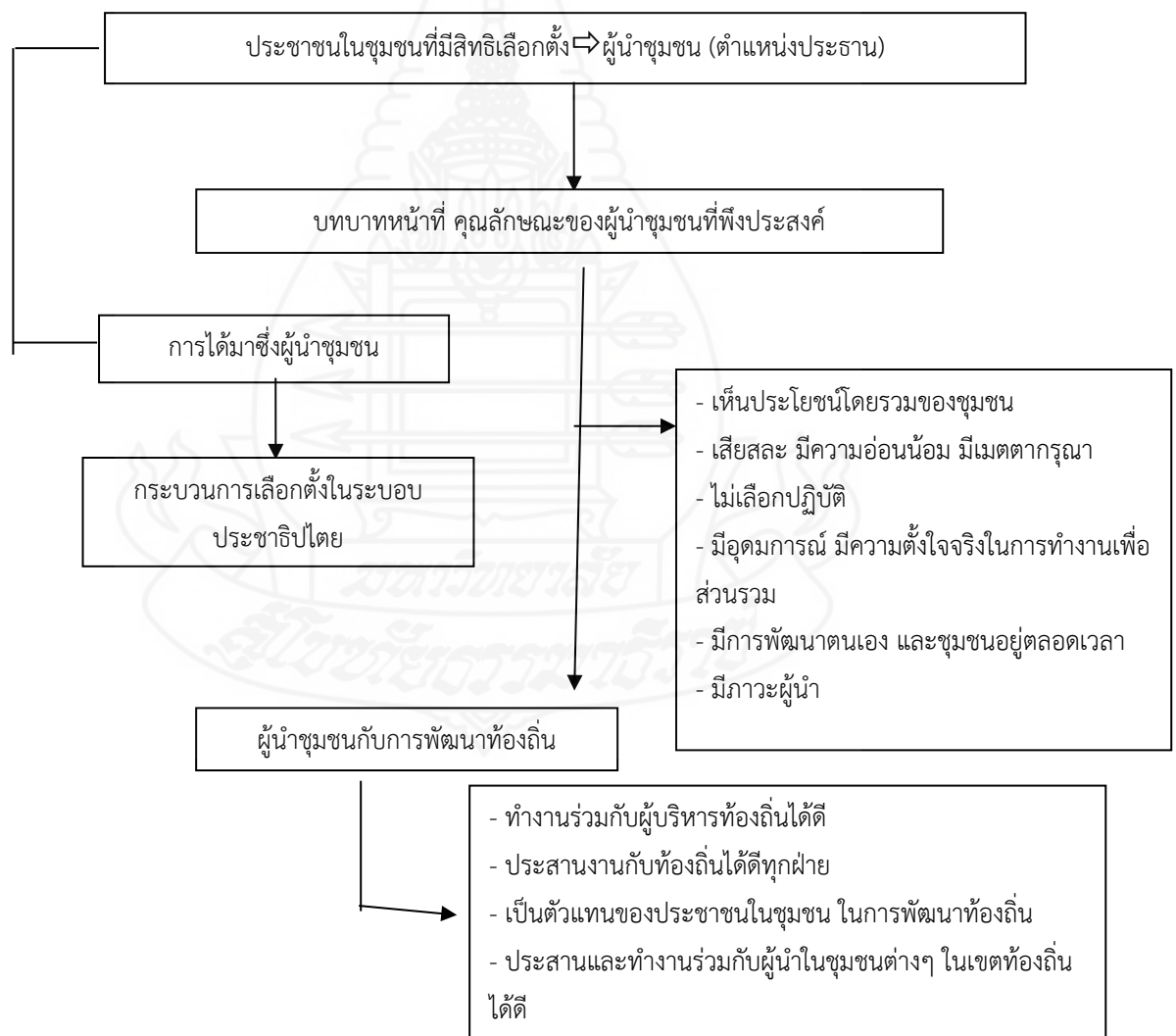
หน้าที่ของตนเอง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนได้ และตัวผู้นำก็สามารถทำงานร่วมกับผู้บริหารท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของชุมชน
2. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการ การได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าตัวผู้นำชุมชนมีความสำคัญที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะของผู้นำชุมชน รวมถึงการได้มาตามระบอบประชาธิปไตยว่าเป็นอย่างไร และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างไร จึงทำให้เกิดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย” เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึง คุณลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนว่ามีอะไรบ้าง กระบวนการได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างไร รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยมีขั้นตอนในการดำเนิน ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเฉพาะประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนซอย 39 เทศบาลนครรังสิต โดยเลือกเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นำในชุมชนซอย 39

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกมาแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกมาจำนวน 10 กลุ่มตัวอย่าง ภายในชุมชน โดยกำหนดเลือกมากลุ่มละ 2 คน รวมเป็น 20 คน

โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่คนในชุมชนซอย 39 ประกอบอาชีพอยู่ โดยมีกลุ่มอาชีพต่างๆ ดังนี้

1. กลุ่มนักวิชาการ หรือปราชญ์ชาวบ้าน

- 1) ดร.จอย ทองกล่อมสี อายุ 46 ปี ผู้อำนวยการศูนย์สื่อสารองค์กรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) นายชัยวัฒน์ จันทร์แก้ว อายุ 50 ปี อาจารย์ชำนาญการวิทยาลัยเทคโนโลยีการต่อเรือจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

2. กลุ่มผู้อาวุโสประชาชนให้ความนับถือ

- 1) นางรัตนา ทองยี่น อายุ 69ปี อาสาสมัครสาธารณสุขสุขหมู่บ้านประจำชุมชนซอย 39 เทศบาลนครรังสิต

- 2) นายจำรูญ ทองคำดี อายุ 65 ปี ประธานชุมชนซอย 39 เทศบาลนครรังสิต

3. กลุ่มแม่บ้านในชุมชน ซอย 39

- 1) นางสาวเนียง แสงทอง อายุ 55 ปี
- 2) นางช่อนกลิ่น ขำสุด อายุ 69 ปี

4. กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพครู

- 1) นางพัชรี สิบตระกูล อายุ 60 ปี
- 2) นางสาวปณิดา พันธุ์หว่า อายุ 48 ปี

5. กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างในชุมชน

- 1) นายมณี เอี่ยมล่อ อายุ 67 ปี
- 2) นางสาวภาวิณี อินทแย้ม อายุ 24 ปี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

6. กลุ่มผู้ทำงานบริษัทเอกชน

- 1) นายสุนทร ไกรศักดิ์ศรี อายุ 50 ปี หัวหน้าส่วนบำรุงรักษา บริษัทผลิตภัณฑ์อาหารเซนท์ล จำกัด ต. คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี
- 2) นางสาวประไพ แซ่ลือ อายุ 52 ปี เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี บริษัทซานโฟโตอินเตอร์เนชั่นแนล อ. บางไทร จ. พระนครศรีอยุธยา

7. ผู้ประกอบการค้ารายย่อยในชุมชน

- 1) นายสมยศ เจริญศรีวิริยะกุล อายุ 55 ปี
- 2) นางสาวปัทมณีนพร บุตรเดือน อายุ 40 ปี

8. กลุ่มผู้เคยสมัครเป็นผู้นำชุมชน

- 1) นายประจวบ ล เพิ่มอำนาจ อายุ 66 ปี
- 2) นายทองคำ จันทร์แก้วอายุ 71 ปี

9. กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลนครรังสิต

- 1) นายสนธิ บุญธรรม อายุ 71ปี สมาชิกเทศบาลนครรังสิต ต.ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ. ปทุมธานี
- 2) นายชั้น รักสูงเนิน อายุ 62 ปี สมาชิกเทศบาลนครรังสิต ต.ประชาธิปัตย์ อ. ธัญบุรี จ. ปทุมธานี

10 กลุ่มข้าราชการประจำ

- 1) นายบุญเชิด ศักดิ์ทอง อายุ 51 ปี พนักงานฝ่ายเก็บขน เขตบางเขน กรุงเทพฯ
- 2) นางสมพร แก้วเกร็ด อายุ 55 ปี ข้าราชการกรมปศุสัตว์ ต. บางกะดี อ.เมือง จ. ปทุมธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง สัมภาษณ์กลุ่มประชากรในชุมชนซอย 39 โดยแบบสัมภาษณ์เตรียมไว้ล่วงหน้า และได้ทำการกำหนดคำถามของแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชน
3. กระบวนการ การได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย
4. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่น
5. เรื่องปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น
6. เรื่องข้อเสนอแนะ แนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำแบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับประชากรในชุมชน
2. ส่งแบบสัมภาษณ์สำหรับประชากรในชุมชนให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบ

ความถูกต้องของข้อมูล

3. ทำการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างภายในชุมชน โดยการจดบันทึกและบันทึกเทปในการสัมภาษณ์
4. นำข้อมูลที่จดบันทึกไว้ในระหว่างสัมภาษณ์ รวมถึงข้อมูลการบันทึกเสียงของการสัมภาษณ์ มาทำการจัดเรียบเรียงเนื้อหาข้อมูลที่สัมภาษณ์ เพื่อสะดวกในการนำมาวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลในชั้นทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่มีอยู่เป็นหลักในการวิจัย โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมถึงคู่มือ กฎระเบียบต่างๆ ของท้องถิ่น เช่น เทศบาลนครรังสิต เทศบาลเมืองคูคต เทศบาลเมืองบึงยี่โถ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลของการวิจัยที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง และในส่วนที่เป็นเอกสาร มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบ การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยจะนำมาวิเคราะห์ภายในกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้ ภายในกรอบของเนื้อหาข้อมูล โดยจะเป็นการวิเคราะห์ถึง บทบาทหน้าที่ และการได้มาของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์กับการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่คำตอบที่ต้องการศึกษา และสรุปถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นให้สัมฤทธิ์ผลต่อไป

สรุปการวิจัย

จากการศึกษาในเรื่อง “ผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย” กรณีศึกษาในชุมชนซอย 39 เขตเทศบาลนครรังสิต ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอดุสิต จังหวัดปทุมธานี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และค้นคว้าทางเอกสาร สามารถสรุปเนื้อหาผลของการวิจัยได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์

คุณลักษณะของผู้นำชุมชน จะต้องมีความรู้ ความสามารถ ที่บ่งบอกถึงมีความรู้ความเข้าใจสูง เป็นคนฉลาด มีความรู้ ความสามารถ ในการบริหารจัดการพอสมควร มีใจรักและมีความตั้งใจจริงที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนหรือผู้นำในชุมชน มีความรับผิดชอบสูง สุจริตไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องมองประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนเป็นหลัก มีความยุติธรรมให้ความเสมอภาคกับทุกคนในชุมชน ยืนยันและอดทนต่อแรงกดดันต่างๆ ในชุมชนตลอดจนมีความคิดริเริ่มในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนได้ตลอดเวลา มีบุคลิกลักษณะที่น่าเชื่อถือถ้อยแถลง มีมนุษย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

สัมพันธที่ดีกับคนในชุมชนมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมองเห็นถึงการพัฒนาและเห็นถึงปัญหาของชุมชนอย่างถูกต้องและแท้จริง

ส่วนบทบาทและหน้าที่ของผู้นำชุมชนพบว่าต้องการให้ผู้นำชุมชนทำหน้าที่ของผู้นำอย่างเต็มที่ที่จะต้องทำด้วยความจริงใจและตั้งใจจริงในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ผู้นำชุมชนในตำแหน่งประธานชุมชนเพื่อคนในชุมชนการอย่างแท้จริง โดยการทำหน้าที่อย่างยุติธรรมไม่เลือกปฏิบัติมีความเสมอภาคกับคนทุกคนในชุมชน โดยเฉพาะการเป็นตัวกลางระหว่างระหว่างชุมชนกับเทศบาลอยากให้ทำหน้าที่อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ดังนั้นทั้งคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ คนในชุมชนต้องการผู้นำที่มีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ดังที่กล่าวไปข้างต้นมาเป็นผู้นำในชุมชนซึ่งถ้าได้ผู้นำที่มีคุณลักษณะและการทำหน้าที่อย่างที่ดีคนในชุมชนต้องการแล้วคนในชุมชนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชน ในทุกๆเรื่อง

2. กระบวนการการได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย

ผลของการศึกษาวิจัยในส่วนของการกระบวนการการได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือกลุ่มที่ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำชุมชนเป็นประจำ และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มผู้ไม่เคยไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำชุมชนเลย

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำชุมชนเป็นประจำ เห็นว่าการเลือกตั้งผู้นำชุมชนมีความสำคัญ โดยทางเทศบาลมาให้การดูแลสนับสนุนการเลือกตั้งให้เรียบร้อยเป็นที่น่าพอใจทั้งได้กำหนดวันเวลาในการเลือกตั้งอย่างเหมาะสม ในส่วนของการที่ทางเทศบาลให้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งบ้านละ 1 สิทธินั้นเห็นว่าไม่มีผลกระทบอะไรมากนักเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้นำชุมชนแต่จะมองถึงการได้มา ของตัวผู้นำชุมชนเป็นหลักว่าขอให้เป็นคนในชุมชน และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมพร้อมจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนของเขา

2) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำในชุมชนเลย ในกลุ่มนี้มีความเห็นว่าหน่วยงานเทศบาลได้กำหนดวันและเวลาที่ไม่เหมาะสมในการที่จะไปเลือกตั้งทำให้ตนเสียสิทธิไม่ได้ไปเลือกตั้งส่วนในด้านการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบถึงว่าจะมีการเลือกตั้งก็ไม่ค่อยทั่วถึง ทำให้กลุ่มคนที่ทำงานประจำไม่ทราบว่ามีจัดการเลือกตั้งผู้นำชุมชน และโดยเฉพาะที่ทางเทศบาลได้กำหนดสิทธิในการเลือกตั้งผู้นำชุมชนโดยให้สิทธิบ้านละ 1 สิทธินั้นเห็นว่าไม่สมควรอย่างยิ่ง เพราะเป็นการตัดสิทธิของผู้อื่นที่มีสิทธิมากเกินไปอาจจะทำให้การเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมก็ได้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์กับการพัฒนาท้องถิ่น

จากการได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 กลุ่มในชุมชนนั้นให้ความเห็นเหมือนกันในประเด็นนี้ว่า

1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้บริหารท้องถิ่นมีความสำคัญหรือไม่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่นนั้นต้องไปด้วยกันตลอดโดยเฉพาะ ผู้บริหารท้องถิ่นหรือเทศบาล ผู้นำชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารท้องถิ่น เพราะการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นต้องประกอบด้วยคนในชุมชนหรือตัวแทนของของในชุมชน และกลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งทั้งสองจะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นในชุมชนร่วมกันตลอดเวลา จึงมองว่าผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันตลอด ดังนั้นการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้นำชุมชนกับผู้บริหารท้องถิ่น จึงมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

2) การขาดผู้นำชุมชนจะมีผลต่อการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นหรือไม่

ในประเด็นนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นแยกออกเป็น 2 แนวทางคือมองว่าการขาดผู้นำชุมชนจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และการขาดผู้นำชุมชนจะไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนมากนัก

ในประเด็นแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การขาดผู้นำชุมชนมีผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ชุมชนขาดตัวแทนในการทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานต่างๆภายนอกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารระหว่างชุมชนกับเทศบาล

ในประเด็นที่สองกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยเห็นว่าการขาด ผู้นำชุมชน ไม่มีผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นมากนัก เพราะในปัจจุบันคนในชุมชนก็สามารถติดต่อประสานงานกับทางเทศบาลหรือท้องถิ่นได้โดยตรงอยู่แล้ว เกี่ยวกับการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆในชุมชนก็สามารถติดต่อเข้ามาประสานงานในเทศบาลหรือท้องถิ่นได้โดยตรงเลย

4. ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการวิจัยในส่วนของปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่นนั้น กลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์ถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนไว้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นไว้ในหลายประเด็น ผู้วิจัย ขอนำเสนอปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์ไว้โดยรวมและพบเจอบ่อยในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนโดยรวมได้แบ่งเป็นประเด็นหลักๆ 3 ประเด็น ดังนี้

1) ปัญหาจากประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน

1. ประชากรในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ ภายในชุมชน
2. ประชากรในชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดแรงบันดาลใจในการสละ เวลาเพื่อชุมชน

ส่วนรวม

3. ประชากรในชุมชนไม่สามัคคีกัน เกิดการแบ่งกลุ่มภายในชุมชน ทำให้ชุมชนโดยรวมไม่มี

เอกภาพ

4. ประชากรในชุมชนมีความต้องการที่แตกต่างกัน จากสิ่งแวดล้อมในชุมชน อาชีพของคนในชุมชน รวมถึงปัญหาเศรษฐกิจในครัวเรือน การมีรายได้ที่ต่างกันแต่ละครัวเรือนในชุมชน ทำให้เป็นปัญหาต่อการพัฒนาชุมชน

2) ปัญหาจากท้องถิ่น (เทศบาล) หรือผู้บริหารท้องถิ่น

1. ชุมชนขาดการสนับสนุนจากท้องถิ่นหรือเทศบาล โดยเฉพาะตัวผู้บริหารท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาชุมชนเกิดความล่าช้า

2. พื้นที่ที่ทางเทศบาลกำหนดให้เป็น 1 ชุมชน มีบริเวณพื้นที่กว้างมากเกินไป ทำให้ผู้นำชุมชนดูแลไม่ทั่วถึง และอำนาจหน้าที่ของผู้นำชุมชนจากท้องถิ่นหรือเทศบาลก็ไม่ชัดเจน

3. ผู้บริหารท้องถิ่นไม่ค่อยมีเวลาพบปะผู้นำชุมชนหรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกัน ห่างเหิน พบตัวยาก ผู้บริหารให้ความสำคัญกับชุมชนน้อยเกินไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

4. ผู้บริหารท้องถิ่นไม่ค่อยติดตามนโยบายที่แจ้งให้ทางชุมชน หรือผู้นำชุมชนมาปฏิบัติว่าผลที่ได้ออกมาเป็นอย่างไร ไม่มีการประเมิน

5. ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุมในการวางแผนเกี่ยวกับนโยบายในภาพรวมของท้องถิ่น

3) ปัญหาจากตัวผู้นำชุมชน

1. ผู้นำชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการสื่อสารการเป็นผู้นำที่เหมาะสม ทำงานไม่เป็นระบบ ไม่มีมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเสียสละที่แท้จริง

2. ผู้นำชุมชนที่เห็นประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง ใช้อิทธิพลในการเป็นผู้นำหาผลประโยชน์ มีประวัติและภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ไม่น่าเชื่อถือ

3. ผู้นำชุมชนมีเวลาให้กับชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยเกินไป ไม่มีเวลาพบปะคนในชุมชน เพื่อรับรู้หรือแก้ไขปัญหา รวมทั้งการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน

4. ผู้นำชุมชนไม่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สรรหาความรู้เพิ่มเติมที่ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

5. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย

ผลการวิจัยในส่วนของข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวม ดังนี้

1. จัดทำกลุ่มย่อยในชุมชน หรือเป็นกลุ่มประมาณ 10-15 คน เพื่อให้กลุ่มติดตามงาน และนำเสนอปัญหาต่าง ๆ รวมถึงความต้องการต่าง ๆ ในชุมชน เสนอต่อผู้นำชุมชน

2. ให้ผู้บริหารท้องถิ่นส่งเสริม และสนับสนุนผู้นำชุมชนในทุกด้าน ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเป็นที่ยอมรับในชุมชน

3. ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเน้นความสำคัญในเรื่อง ยาเสพติดในชุมชน การศึกษาของเยาวชนในชุมชน และเศรษฐกิจในชุมชนให้มากขึ้น โดยผ่านทางผู้นำชุมชนเป็นหลัก

4. ควรสำรวจถึงปัญหาและการพัฒนา รวมถึงความต้องการของชุมชน แล้วทำเป็นข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาชุมชน โดยสำรวจอย่างต่อเนื่องชัดเจน

5. ให้ผู้นำชุมชนจัดทำเป็นแผนภูมิแกว่งปลา ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่ายเข้าร่วมประชุมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และการพัฒนาร่วมกันกับชุมชน

6. ควรจะมีคำตอบให้กับผู้นำชุมชนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสื่อกลาง หรือเป็นตัวแทนของชุมชนกับเทศบาล

7. ผู้นำชุมชนควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง และเป็นธรรมที่สุด ไม่เลือกปฏิบัติ และหมั่นพบปะคนในชุมชนให้มากขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

8. ให้ท้องถิ่นหรือเทศบาลให้ความสำคัญ ในการมีส่วนร่วมในการผลักดันส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจกันพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ยั่งยืนในทุกบริบท

9. ให้ผู้นำชุมชนหาวิธีการจัดตั้งระบบการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้จริง เหมาะสม ตรวจสอบได้ ด้วยวิธีการสร้างความร่วมมือกันภายในชุมชน และจัดทำโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีกันภายในชุมชน ก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน เป็นเอกภาพอย่างยั่งยืนในชุมชน

2. อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอแยกการอภิปรายผลออกเป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของชุมชน
2. กระบวนการ การได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย
3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น

1. คุณลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของชุมชน

ผลการศึกษาวิจัยได้สรุปออกมาว่า คุณลักษณะ และบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ที่ชุมชนขอ 39 นั้นจะต้องเป็นคนที่มีความเป็นผู้นำชัดเจน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ฉลาด มีความรับผิดชอบสูง ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีความคิดริเริ่มที่ดีอยู่ตลอดเวลา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจิตใจและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นภายนอกหรือภายในชุมชน มีเวลาให้กับชุมชน เสียสละ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเองและพวกพ้อง มุ่งทำประโยชน์เพื่อชุมชนโดยรวมเป็นหลัก มีความยุติธรรมเป็นกลาง กล้าหาญ เด็ดขาดในการตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง รักในความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาคของทุกคนในชุมชน ไม่เลือกปฏิบัติ ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน สอดคล้องกับแนวความคิดทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูปของ เบิร์นส์ (Burns) (1978:20-22) โดยได้สรุปลักษณะของผู้นำออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. ผู้นำการแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) หมายถึง ผู้นำที่ทันทัดต่อกับผู้ตามโดยการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ซึ่งต่อมากลายเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน

2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง ผู้นำที่ตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม พยายามให้ผู้ตามได้รับการตอบสนอง สูงกว่าความต้องการของผู้ตามเน้นการพัฒนา กระตุ้นและยกย่องซึ่งกันและกันจนเปลี่ยนผู้ตามเป็นผู้นำและมีการเปลี่ยนต่อไปเรียกว่า Domino Effect ต่อไปผู้นำการเปลี่ยนแปลง ก็จะเปลี่ยนเป็นผู้นำจริยธรรมตัวอย่างผู้นำลักษณะนี้ได้แก่ ผู้นำชุมชน

3. ผู้นำจริยธรรม (Moral Leadership) หมายถึง ผู้ที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ตาม ซึ่งผู้นำจะมีความสัมพันธ์กับผู้ตามในด้านความต้องการ (Needs) ความปรารถนา (Aspirations) ค่านิยม (Values) และควมยึดจริยธรรมสูงสุด คือความเป็นธรรม และความยุติธรรมในสังคม ผู้นำลักษณะนี้มุ่งไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นอย่างแท้จริงของผู้ตาม

อย่างไรก็ตามคุณลักษณะของผู้นำที่ดี รวมถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำ ผลวิจัยพบว่าชุมชนต้องการผู้นำที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ ตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน รวมถึงติดต่อประสานงานภายนอก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ชุมชนในฐานะตัวแทนของคนในชุมชน มีบทบาทในการเป็นผู้นำที่จะคอยเป็นสื่อกลางรับทราบปัญหา และหาแนวทางแก้ไขหรือนำปัญหาไปนำเสนอหาทางแก้ไขกับผู้บริหารท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ กรรณิการ์ ทาอินทร์ (2553) งานค้นคว้าอิสระ ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้นำชุมชนต่อการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น โดยผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจะเป็นผู้คอยผลักดันแผนพัฒนาชุมชนที่รวบรวมข้อเรียกร้องถึงปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของชุมชน เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อจัดทำเป็นแผนนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นและนำไปสู่นโยบายที่สามารถปฏิบัติได้จริงในชุมชน

2. กระบวนการได้มาซึ่งผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย

ผลการวิจัยสรุปโดยรวมออกมาว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างในชุมชนชาย 39 อยากรู้ผู้นำชุมชนที่มาจาก การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย โดยการเลือกจากคนในชุมชนเองขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชน เพราะเห็นว่าคนในชุมชน ย่อมรู้ถึงปัญหาต่างๆ ภายในชุมชนได้ดี และเป็นคนที่ใกล้ชิดชุมชน พบทาง่ายสะดวก รู้ทั้งปัญหาและการพัฒนาว่า จะทำอะไรพัฒนาอะไรก่อนหลัง สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมลจรรย์นามวัฒน์(2534:46) ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการออกเสียงลงคะแนน ตามความเห็นของตนเอง โดยอิสระว่าจะเลือกใครมาเป็นตัวแทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตย บริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือก และผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประเทมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมาย จากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะบุคคล ดำเนินการบริหารและปกครอง

จะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ ของประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในชุมชน ในการที่จะมอบความไว้วางใจในตัวคนเพื่อไปใช้อำนาจหน้าที่แทนตนเองและคนชุมชน ดังนั้น ในการเลือกตั้งผู้นำชุมชน ถ้าเลือกได้ผู้นำที่ดีตรงกับความต้องการของคนในชุมชน ก็จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาก้าวหน้ามีความสามัคคีกันในชุมชนและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้คล่อง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 กลุ่ม เห็นเหมือนกันว่าความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กันมากจนแยกไม่ออกจากฝ่ายใดมีความสัมพันธ์มากกว่ากัน เพราะทุกฝ่ายทั้งผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น และองค์กรท้องถิ่นหรือเทศบาล ต้องทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่น

ในทางตรงกันข้าม ถ้าความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนกับผู้บริหารท้องถิ่นไม่ดี หรือมีความสัมพันธ์กันน้อย ก็จะทำให้การพัฒนาหรือการแก้ไข หรือข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในชุมชนก็จะยิ่งช้า และไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควรจะได้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความสัมพันธ์ของ David Keith (1977) โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์ไว้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะการมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการ การใส่ใจของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยมีความพอใจในทางเศรษฐกิจ และสังคมมนุษยสัมพันธ์ จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล การยอมรับนับถือ การให้ความร่วมมือ และการให้ความจงรักภักดี ในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล ตลอดจนองค์กรต่อองค์กร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

ม.ร.ว.สมพร สุกตัญญู (2535:17) เป็นอีกท่านหนึ่งที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลกับบุคคลหรือกับหน่วยงานองค์กรไว้ โดยหัวข้อความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาท้องถิ่น ของชุมชนซอย 39 ผลการศึกษาวิจัยออกมาสอดคล้องกับแนวคิดของท่าน โดยท่านเห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ดีหรือการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี หมายถึง การติดต่อเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคลในสังคม ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวและที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองมีความสุข ผู้อื่นมีความสุข และสังคมมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากบทสรุปผลของการศึกษาวิจัย เรื่อง “ผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย” กรณีศึกษาชุมชนซอย 39 เขตเทศบาลนครรังสิต ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี นอกจากข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง 10 กลุ่มตัวอย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลนครรังสิต ควรมีมติหรือออกเป็นเทศบัญญัติ ข้อกำหนดให้ค่าตอบแทนแก่ผู้นำชุมชน ในตำแหน่งประธานชุมชน และคณะกรรมการชุมชนที่ช่วยงานในชุมชน
2. เทศบาลนครรังสิต ควรมีมติในการกำหนดหน้าที่ของผู้นำชุมชนในตำแหน่งประธานชุมชนอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. เทศบาลนครรังสิต ควรกำหนดให้ผู้นำชุมชนมาประชุมร่วมกันกับสมาชิกสภาเทศบาลเป็นประจำ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
4. เทศบาลนครรังสิต ควรเสนอให้มีสวัสดิการแก่ผู้นำชุมชน ในตำแหน่งประธานชุมชน และคณะกรรมการชุมชนบ้าง
5. เทศบาลนครรังสิต ควรเสนอมติในที่ประชุมสภาให้ผู้นำชุมชน หรือประธานชุมชนทุกชุมชนในเขตเทศบาลนครรังสิตมาประชุมร่วมกัน เพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครรังสิต เพื่อความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนทุกชุมชน และเป็นการถ่วงดุลอำนาจการบริหารท้องถิ่น
6. เทศบาลโดยสภาเทศบาล หรือผู้บริหารเทศบาลควรประชุมร่วมกันแล้ว กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเข้ามาเป็นผู้นำชุมชนให้เหมาะสมกับการเข้ามาเป็นผู้นำในชุมชน เช่น อายุไม่ควรเกินหรือต่ำ เช่น ไม่ต่ำกว่า 40 ปี และไม่เกิน 65 ปี การศึกษาควรกำหนดให้ผู้ที่สมัครเข้ามาเป็นผู้นำมีการศึกษาในระดับหนึ่ง เพื่อความสะดวกรวดเร็วกับการทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้นำชุมชนควรจัดทำตารางในการประชุมคณะกรรมการชุมชนร่วมกันกับประชาชนในชุมชนอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้งเป็นประจำ
2. ผู้นำชุมชนจัดให้มีที่ทำการชุมชนเป็นส่วนกลาง โดยขอความสนับสนุนจากทางผู้บริหารเทศบาล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

3. ผู้นำชุมชนควรเปิดใจกว้างรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนและท้องถิ่น โดยสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ ประสบการณ์ใหม่ ๆ เข้ามาในชุมชน ให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่จะเข้ามาทำให้ชุมชนเจริญรุ่งเรือง

4. ผู้นำชุมชนในตำแหน่งประธานชุมชน ควรทำความเข้าใจกับคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่ ภรรยา สามี หรือลูก ๆ ให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนว่าเป็นอย่างไร และสมาชิกหรือคนในครอบครัวจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรให้เหมาะสม

5. ในกรณีการจัดให้มีกิจกรรมภายในชุมชนหรือกิจกรรมจากทางเทศบาลสั่งการมาให้ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนช่วยกันดำเนินการนั้น ผู้นำชุมชนควรกระจายข่าวสารข้อมูลให้ทั่วถึง และกระจายบอกให้ทันเวลา พอกับการดำเนินการ ยิ่งเป็นกิจกรรมเพื่อผลประโยชน์ของคนในชุมชนด้วยแล้วย่อมจะต้องบอกและกำชับให้ทั่วถึงอย่างจริงจัง ชัดเจน

6. ควรมีการทำการประเมินผลการทำงาน หรือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาปรับปรุง แก้ไขในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง “ผู้นำชุมชนที่พึงประสงค์ของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย” ผู้ศึกษาวิจัยมองว่ายังมีประเด็นที่จะศึกษาต่อเนื่อง และเกี่ยวข้องกับส่วนอื่น ๆ อีกมาก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง ในระดับและรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึงทางด้านประชาสังคมต่าง ๆ ผู้ศึกษาวิจัยจึงมองเห็นประเด็นที่จะนำมาศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปอีกในโอกาสหน้า ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาวิจัยถึงบทบาทและความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนกับการเมืองไทยในระดับท้องถิ่น และระดับชาติต่อไปได้

2. ควรทำการศึกษาวิจัยถึงแรงจูงใจของผู้นำชุมชนในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงบทบาททางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนว่ามีผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนหรือไม่อย่างไร

4. ควรมีการศึกษาวิจัย ในเรื่องของภาคประชาสังคมในชุมชนมีผลกระทบกับการพัฒนาชุมชนของผู้นำชุมชน และผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร

5. ควรมีการถ่ายทอดหรือการให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการพัฒนา โดยให้น้ำหนักถึงประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง และการพัฒนาร่วมกัน โดยเชิญชวนเยาวชนในชุมชน ประชาชนในชุมชนทุกคน ผู้สูงอายุ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และผู้บริหารท้องถิ่นมารวมกัน เพื่อให้ได้รับความรู้ ได้รับการพัฒนาทั้งแนวคิด และทัศนคติทางการเมือง ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนและท้องถิ่น อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ทาอินทร์(2553) “ บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นใน
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ จังหวัดเชียงราย ” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขา
การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พิมลจันทร์ นามวัฒน์(2534) การเลือกตั้งในเอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองนนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมพร สุทัศนีย์,ม.ร.ว(2514)มนุษย์สัมพันธ์ (พิมพ์ครั้งที่4)กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยอ้างถึงในพรรณราย ทรัพย์ะประภา (2546) จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและ
การทำงานกรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,46
- Burns ,Jame M . (1978) Leadership (New York : Harper & Raw) , 20-2211.
- David, Keith (1977) Human Behavior at Work . New York : McGraw-Hill.

